

MEDISCH CONTACT

5e Jaargang - 21 September 1950 - No. 38

Officieel orgaan
van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij
tot bevordering der Geneeskunst

COMMISSIE VAN REDACTIE:

G. C. HERINGA, Hoofdred. — F. WIBAUT — S. STURKOP
Namens de Redactie van het Tijdschrift voor Sociale Geneeskunde:
M. G. NEURDENBURG

REDACTIE EN ADMINISTRATIE:

Keizersgracht 327 — Telefoon 36808 — Amsterdam

Advertentiën in dit blad behoeven de goedkeuring der Redactie.
Voor het plaatsen van advertentiën gelieve men zich te richten tot:
Advertentie-adm. Bureau ADEX, Keizersgracht 158, Amsterdam C.
Telefoon 42355.

INHOUD:

<i>Mededelingen en berichten van de Maatschappij:</i>	blz.
<i>Van het Hoofdbestuur:</i>	
Notities Algemene Vergadering	743
Kort verslag H.B.-vergadering 19 Augustus 1950	744
<i>Van het Centr. Best. der L.S.V.:</i>	
Convocatie en Agenda Ledenvergadering	745
Ontwerp begroting 1951 der L.S.V.	746
Jaarverslag Penningmeester der L.S.V. o/1949	747
Jaarverslag Secretaris der L.S.V. o/1949	749
<i>Mededelingen en berichten van buiten de Maatschappij:</i>	
Medisch Tuchtcollege	756
Nederlands Congres voor Openbare Gezondheidsregeling	756
Amsterdamse Artsencursus 1950—1951	757
<i>Niet officieel gedeelte:</i>	
Dr. A. Melchior: Geneeskunde in het zwart III	759
<i>Ingezonden stukken:</i>	
Pensioen ook voor artsen	769

★

Adressen van de Maatschappij en haar organen

Keizersgracht 327, Amsterdam C.

Bureau van het H.B. en het		Landelijke Specialisten Ver.	tel. 34916
D.B. van 9—18 uur	tel. 36808	Landelijke Vereniging van	
na 19 uur en Zondags	tel. 22140	Artsen in Dienstverband	tel. 36808
Redactie en Administratie van		Specialisten Registratie	
„Medisch Contact”	tel. 36808	Commissie:	tel. 34916
Postgiro Maatschappij 58083		Bankrelatie: Amsterdamsche Bank,	
Landelijke Huisartsen Ver.	tel. 34764	van Baerlestraat, Amsterdam.	

★

Federatie „Verenigde Maatschappij Zieken- fondsen”, tel. 20879, Utrecht, Nobelstr. 2b.	Administratie der advertentiën: Bureau Adex, Keizersgracht 158, Amsterdam C. tel. 42355
Raad van Beroep, Secretaris Ph. J. Hoede- maker, Leeuwarden, Harlingerstraatw. 13.	Abonnement voor niet-leden f 15.— Losse numers f 0.40.

★

Spoed-kopij voor het eerstvolgend nummer dient uiterlijk Zaterdags vóór 12 uur in
het bezit te zijn van de redactie.

Mededelingen en berichten van de Maatschappij

VAN HET HOOFDBESTUUR

Moties Algemene Vergadering.

De 103e Algemene Vergadering nam beide hier volgende moties aan, die hierbij ter kennis van de leden worden gebracht.

Dr. F. Wibaut, *Secretaris-Penningmeester*.

De 103e Algemene Vergadering der Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst, op Zaterdag 16 September 1950 in „Esplanade” te Utrecht bijeen,

kennis genomen hebbende van de mededelingen van het Hoofdbestuur over het verloop der onderhandelingen over de compensaties, in verband met de loongrensverhoging der ziekenfondsen in de aanvang van het jaar 1950, alsmede over de mogelijkheid, dat de thans op handen zijnde loonsverhoging eveneens met een loongrensverhoging gepaard zal gaan,

spreekt ten opzichte van het eerste punt als haar oordeel uit, dat het ernstig moet worden betreurd, dat thans na een onderhandelingsperiode van zeven maanden over deze z.g. compensaties nog geen overeenstemming kon worden verkregen en dat het tot nog toe in de commissie, die zich hiermede bezig houdt, bereikte onvoldoende moet worden geacht

en draagt het Hoofdbestuur op:

1e bedoelde onderhandelingen met de meeste spoed voort te zetten.

2e. vóór 1 Februari 1951 aan de afdelingen mededeling te doen van de bereikte resultaten.

3e. vóór 1 April 1951 deze zaak in een Algemene Vergadering opnieuw aan de orde te stellen.

Spreekt verder ten opzichte van de thans mogelijkerwijze aan de orde komende loongrensverhoging als haar oordeel uit,

dat de redelijkheid van een verhoging van de loongrens voor de sociale verzekeringswetten, die uitsluitend de resultaten der plaats gehad hebbende loonsverhoging corrigeert geenszins wordt betwist,

dat een dusdanige verhoging voor de loongrens der ziekenfondsen het nadeel medebrengt van een verbreding van de kloof tussen verplicht- en vrijwillig verzekerden,

dat, afgezien hiervan, echter een als boven omschreven verhoging, die geen uitbreiding van de kring der verzekerden mede zou brengen, bij de artsen op geen bezwaren zou stuiten,

en gaat over tot de orde van de dag.

De 103e Algemene Vergadering der Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst, op Zaterdag 16 September 1950 in „Esplanade” te Utrecht bijeen,

gehoord de discussies over de moeilijkheden in het ziekenfondswezen, dringt aan het Hoofdbestuur op

1e. bij de Regering en alle andere hierbij betrokken instanties alle mogelijke stappen te doen om tot een losmaking van het ziekenfondswezen van de Zieketewet te geraken;

2e. bij de Regering en alle andere hierbij betrokken instanties al zijn invloed aan te wenden om te bereiken, dat de vrijwillige

ziekenfondsverzekering weer wordt tot een instituut, dat de verantwoordelijkheid kan dragen voor zijn taak ten opzichte van de volksgezondheid en ook

over de middelen kan beschikken om die taak naar behoren te vervullen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Kort verslag van de vergadering van het Hoofdbestuur gehouden op 19 Augustus

Voorzitter Dr. J. J. van der Horst.

- I. De Voorzitter opent de vergadering met een woord van welkom tot collega Jansma, die als plaatsvervangend Voorzitter in deze vergadering de Raad van Beroep vertegenwoordigt, en collega Lopes Cardozo, die, na het bedanken van collega Van der Mandele als bestuurslid van de L.S.V., diens plaats inneemt in deze H.B.-vergadering.
- II. De notulen van de vergadering van 8 Juli worden ongewijzigd goedgekeurd.
- III. Zaken op Ziekenfondsgebied;
 - a. Naar aanleiding van een kort verslag van de werkzaamheden der kleine Compensatie-Commissie, die voorstellen ontwerpt om de situatie in het Ziekenfondswezen, veroorzaakt door de verhoging van de loongrens, te verbeteren, ontspint zich een uitvoerig debat in verband met de onbevredigende resultaten, die tot nu toe zijn bereikt.
- IV. Naar aanleiding van een ter kennis van het H.B. gebracht geval, wordt het vraagstuk van de toelating van jonge specialisten tot de ziekenhuizen uitvoerig besproken.
- V. De lijst der kandidaten voor de verkiezing van vier leden

van het Hoofdbestuur in de a.s. Algemene Vergadering, wordt vastgesteld.

- VI. Een schrijven van collega R. inzake het abonnementstarief, wordt voor kennisgeving aangenomen.
- VII. De geldelijke verantwoording der Maatschappij over het jaar 1949 wordt besproken en zal ter goedkeuring aan de a.s. algemene vergadering worden voorgelegd.
- VIII. Een schrijven van een der afdelingen over de wenselijkheid van vermindering van het maximum aantal verzekerden per medewerkend arts, wordt behandeld.
- IX. Mededeling wordt gedaan over het gevoerde overleg inzake Geneeskundige Verzorging Politie. Nadrukkelijk kwam tot uitdrukking, dat dit geen contract betreft, doch slechts adviezen aan de G.V.P. betreffende de bedragen, die voor doktershulp door deze instelling aan deze patiënten zullen worden vergoed.
- X. Het schrijven van de Ziekenfondsraad inzake de voorlopige lijst van soorten en hoeveelheden. Verschillende bezwaren worden naar voren gebracht. Echter wordt de wenselijkheid van een dusdanige lijst algemeen erkend. (Een publicatie hierover zal later volgen.

- XI. a. Uitnodiging tot het bijwonen van de herdenking van het feit, dat 50 jaar geleden het Groene Kruiswerk een aanvang nam. Collega Hulst wordt aangewezen de Maatschappij hierbij te vertegenwoordigen.
- b. Uitnodiging aan alle afdelingen der Maatschappij tot bijwoning van de 5e Sessie van Antwerpens Geneeskundige Dagen. Deze uitnodiging is reeds door middel van het M.C. bekend gemaakt.
- c. Een schrijven van collega K. inzake een Centraal Bureau voor de administratie der specialisten-honorering wordt in handen gesteld van de L.S.V.
- XII. De plaatsvervangend Voorzitter van de Raad van Beroep doet enige mededelingen.
- XIII. Behandeld wordt het vraagstuk van de contrôle en de geneeskundige verklaringen in de kampen van de D.U.W.
- XIV. De volgende H.B.-vergadering zal gehouden worden op Zaterdag 9 September des n.m. te 2 uur 30 te Arnhem.
- XV. Bij de Rondvraag wordt medegedeeld, dat de moeilijkheden bij de uitbetaling van het door de Arbitrage Commissie vastgesteld honorarium van f 5.— voor de bij een Ziekenfondsverzekerden, uit de weg zijn geruimd.
De Ziekenfondsraad heeft opdracht gegeven de achterstand in eens uit te betalen.
- XVI. De Voorzitter sluit te 6 uur 15 de vergadering.

Dr. F. Wibaut,
Secretaris-Penningmeester

VAN HET CENTRAAL BESTUUR DER L.S.V.

Ledenvergadering

- I. Convocatie voor de ledenvergadering der Landelijke Specialisten Vereniging, te houden op Zaterdag 11 November 1950, te Utrecht, Esplanade, (Lucas Bolwerk), aanvangende te twee uur n.m.
- II. *Agenda:*
 - 1. Opening.
 - 2. Appel nominaal der afgevaardigden.
 - 3. Goedkeuring notulen der vergadering van 15 April j.l.
 - 4. Jaarverslag 1949 van de Secretaris.
 - 5. Jaarverslag van de penningmeester over 1949.
 - 6. Accountantsrapport over het beheer der geldmiddelen.
 - 7. Decharge van de penningmeester.
 - 8. Goedkeuring begroting 1951.
 - 9. Vaststelling van de bijdrage over 1951.
 - 10. Verkiezing van drie leden van het Centraal Bestuur wegens het aftreden volgens rooster van dr. J. Leopold Siemens, dr. N. Samsom en dr. H. A. J. J. M. Speleers, alsmede verkiezing 2 leden ter vervulling van de vacatures, ontstaan door het aftreden van dr. L. J. v. d.

Mandele en dr. C. L. C. v.
Nieuwenhuizen.

11. Regeling Ziekenfondshonoring, mededeling van de resultaten over de periode 1 Juli 1949/1 Juli 1950. Bespreking van naar aanleiding daarvan in te dienen voorstellen voor overeenkomst te sluiten voor de periode na 1 Januari 1951.
12. Mededelingen van de Voorzitter.
13. Rondvraag.
14. Sluiting.

Namens het Centraal Bestuur
der

Landelijke Specialisten Vereniging,
De Secretaris:

Dr. C. L. C. van Nieuwenhuizen.

N.B.

1. De punten 4, 5 en 6 der agenda hadden volgens het Huishoudelijk Reglement behandeld moeten worden in een in het tweede kwartaal te houden vergadering. Daar in dit tweede kwartaal reeds een algemene vergadering was gehouden op 15 April, benevens een vergadering met districtsvertegenwoordigers op 20 Mei, meende het Bestuur dat voor de behandeling van deze jaarstukken in dit kwartaal geen afzonderlijke algemene

vergadering meer te moeten uitschrijven.

2. De volgens rooster aftredende bestuurleden zijn terstond herkiesbaar.

Ten aanzien van de te vervullen vacatures in het Bestuur, wordt nog eens de aandacht gevestigd op het bepaalde in artikel 13 van het Huishoudelijk Reglement, volgens hetwelk kandidaten aan de ledenvergadering kunnen worden voorgedragen door:

- a. Het Centraal Bestuur.
- b. Ten minste 50 leden der Vereniging.
- c. De Districtscommissies.

De voordrachten moeten uiterlijk 14 dagen voor de vastgestelde datum der ledenvergadering ten burele der Vereniging zijn ingediend en worden zo mogelijk voor de vastgestelde datum gepubliceerd in het Medisch Contact.

Om publicatie in het Medisch Contact mogelijk te maken, wordt verzocht voordrachten zo spoedig mogelijk ten burele der Vereniging in te dienen.

3. Aan de hand van de begroting 1951 wordt door het Centraal Bestuur voorgesteld de bijdrage voor 1951 te handhaven op f 25.— per lid per jaar.

Ontwerp begroting van de Landelijke Specialisten Vereniging over het verenigingsjaar 1951

Inkomsten.

Contributies 1951	f 41.500.—
Intrest N.H.M.	p.m.
Bijdrage Directeur van het Bureau in de kosten van verzekeringen	„ 432.50
	<u>f 41.932.50</u>

Uitgaven.

Kosten Centraal Bestuur	f 7.500.—
Representatiekosten	„ 200.—
Vergoeding Voorzitter inkomstenderving	„ 4.000.—
Vergoeding Voorzitter onkosten auto	„ 6.000.—
Vergoeding inkomstenderving leden C.B.	„ 4.000.—
Salarissen personeel	„ 11.150.—
Premies Verzekeringen	„ 3.050.—
Sociale Lasten	„ 500.—
Vereveningheffing	„ 500.—
Onkosten ledenvergaderingen	„ 800.—
Telefoon, telegraaf, porti	„ 800.—
Kantoorinventaris	„ 200.—
Kantoorbehoeften	„ 600.—
Druk- en stencilwerk	„ 500.—
Bibl. en abonnementen	„ 150.—
Kantoorhuur	„ 900.—
Diverse en onvoorziene uitgaven	„ 1.082.50
	<u>f 41.932.50</u>

N.B.

De geraamde ontvangsten aan contributies is voor 1951 op het voor 1950 geraamde bedrag gehandhaafd. Weliswaar is het aantal leden gestegen, doch rekening moet worden gehouden met vrijstellingen of contributieverminderingen, toegekend aan leden die naast hun ambtelijke functie slechts geringe inkomsten hebben uit particuliere en/of ziekenfondspraktijk.

De post salarissen personeel is t.a.v. de begroting 1950 verhoogd met f 250.—, zijnde de salarisverhoging van de Directeuren van het Bureau in 1951. Voorts is in verband met de gestegen kosten, de vergoeding voor autokosten van de Voorzitter verhoogd met f 1000.—.

De kosten van het Centraal Bestuur zijn in verband met de resultaten van 1950 met f 1000.— lager geraamd.

De overige posten waarbij de begroting 1950 is gevolgd behoeven geen nadere toelichting.

Jaarverslag van de penningmeester der Landelijke Specialisten Vereniging over het verenigingsjaar 1949

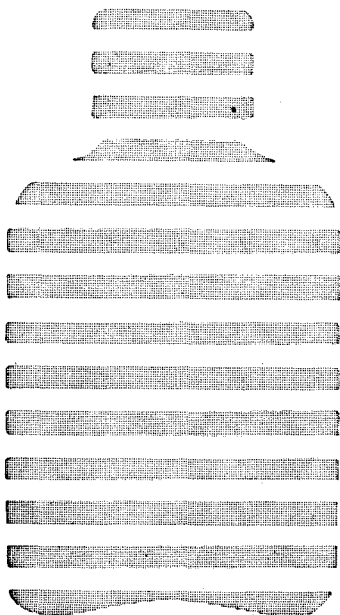
Balans per 31 December 1949

Activa.

Te vorderen contributies 1949	f 31.775.—
Te vorderen contributies 1948	„ 15.368.17
Te vorderen contributies 1947	„ 4.174.65
Te vorderen contributies 1946	„ 358.33
Bankier en Kas	„ 3.581.54
Vooruitbetaalde en te vorderen posten	„ 3.979.63
Kantoorinventaris	„ 38.50
	<u>f 59.275.82</u>

Retarcilline

procaine penicilline-G *in*
steriele waterige suspensie
wordt geleverd in flesjes
à 3.000.000 E (300.000 E/cc)

langdurige en relatief hoge bloedspiegels

KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE GIST- EN SPIRITUSFABRIEK N.V.-DELFT

Passiva.

Kon. Ned. Mij. t.b.d. Geneeskunst	f 42.915.21
Te betalen kosten	„ 4.824.10
Voordelig saldo voorgaande boekjaren	„ 5.245.40
Voordelig saldo boekjaar 1949	„ 6.291.11
	<u>f 59.275.82</u>

Resultatenrekening over het boekjaar 1949, vergeleken met de begroting 1949

B a t e n.	Begroting	Resultaat
Contributies	f 41.000.—	f 41.000.—
Interest van Bank	P.M.	„ 32.71
Bijdrage van pensioenverz.	„ 400.—	„ 400.04
	<u>f 41.400.—</u>	<u>f 41.432.75</u>

U i t g a v e n.

	Begroting	Resultaat
Kosten Centraal Bestuur	f 9.000.—	f 5.367.49
Vergoedingen	„ 9.000.—	„ 11.000.—
Personeel	„ 10.500.—	„ 11.244.21
Onkosten Ledenvergaderingen	„ 800.—	„ 355.80
Porti, telefoon, telegraaf	„ 650.—	„ 723.64
Kantoorinventaris/onderhoud idem	„ 250.—	„ 491.70
Kantoorbehoeften	„ 900.—	„ 549.33
Bibliotheek en Abonnementen	„ 250.—	„ 104.69
Kantoorhuur	„ 900.—	„ 900.—
Sociale Lasten	„ 4.050.—	„ 4.025.41
Diverse en onvoorziene uitg.	„ 1.100.—	„ 379.37
Voordelig saldo	„ 4.000.—	„ 6.291.11
	<u>f 41.400.—</u>	<u>f 41.432.75</u>

Blijkens de voorgaande balans per 31 December 1949 en de resultatenrekening over het verslagjaar, is de financiële toestand van de Vereniging bevredigend. De uitgaven in 1949 zijn vergeleken met die in 1948 per saldo met f 906.17 gestegen, terwijl de resultatenrekening een voordelig saldo aanwijst van f 6.291.11.

De vergelijking van de resultatenrekening met de begrotingscijfers over 1949 geeft een overschrijding van de post vergoedingen met f 2000.—, zijnde een aan de ondervoorzitter toegekende vergoeding voor inkomstenderving, welke post pro memori op de begroting was vermeld.

De hogere uitgave voor personeelskosten werd veroorzaakt door een aan het eind van het verslagjaar verleende gratificatie aan de Directeur van het Bureau. Voorts is de post „kantoorinventaris” overschreden door de bijdrage van de L.S.V. in de aanschaffing van een nieuwe stencilmachine door de Maatschappij. Voorts zijn de uitgaven voor porti enz. f 73.64 hoger geweest dan geraamd.

De overige posten der resultatenrekening behoeven, waar deze onder de raming zijn gebleven, naar ondergetekende vermeent, geen bijzondere toelichting.

Ook thans moet weer gewezen worden op de achterstand die nog bestaat

in de contributiebetaling over de voorgaande jaren. Hoewel verwacht mag worden dat de ingevoerde centrale contributie-inning in den ver-
volge hierin verbetering zal brengen, moge er bij de betrokken afdelings-
penningmeesters ook hier worden aangedrongen op de noodzaak, dat de
achterstallige contributies over de jaren 1947 en 1948, zo spoedig moge-
lijk worden ingevorderd.

Namens het Centraal Bestuur der Landelijke Specialisten Vereniging

De Penningmeester A. Staverman.

Jaarverslag van de Secretaris van de Landelijke Specialisten Vereniging over het verenigingsjaar 1949

Centraal Bestuur

In de aanvang van het Verenigings-
jaar was de samenstelling van het
Centraal Bestuur als volgt:

J. Leopold Siemens, Voorzitter.

Dr. W. E. Furstner.

Dr. J. Huysmans.

Dr. L. J. v. d. Mandele.

Dr. C. L. C. van Nieuwenhuizen.

H. A. J. J. M. Speleers.

N. Samsom.

Dr. J. v. d. Spek Jsxn.

A. Staverman.

A. D. J. Berkhout (adviserend lid,
vertegenwoordigend de L.A.D.)

Dr. S. Sturkop, (adviserend lid,
vertegenwoordigend de L.H.V.)

Dr. F. Wibaut, (adviserend lid,
vertegenwoordigende de Maat-
schappij).

Van de drie bestuursleden die vol-
gens rooster in 1949 aftraden, t.w.
dr. L. J. v. d. Mandele, *dr. J. v. d.*
Spek Jsxn. en *dr. W. E. Furstner*,
werden de twee eerstgenoemden,
die zich herkiesbaar stelden, ter
algemene vergadering van 16 Juli
herkozen. In de plaats van laatst-
genoemde, die zich niet herkies-
baar stelde, werd gekozen *dr. H.*
Navis, k.n.o.-arts te Arnhem. Als
penningmeester werd na het aftre-
den van Furstner, aangewezen A.
Staverman.

De Voorzitter had, als adviserend
lid, zitting in het Hoofdbestuur en
het Dagelijks Bestuur van de Maat-

schappij, terwijl de ondervoorzitter
adviserend lid was van het Hoofd-
bestuur en van het Centraal Be-
stuur der L.A.D.

In het verslagjaar hadden plaats,
negen bestuursvergaderingen en
twee ledenvergaderingen. Voorts
moest in het jaar zeer veelvuldig
een beroep gedaan worden op de
onderscheiden bestuursleden die
als afgevaardigden van het Cen-
traal Bestuur zitting namen in de
onderhandelingscommissie over de
ziekenfondsovereenkomst, de Com-
missie belast met de samenstelling
der nieuwe tarieven, de Commissie
belast met de administratief tech-
nische regeling van de nieuwe zie-
kenfondsregeling en de Commissie
ex art. 7 der Inleidende Bepalin-
gen van de op 1 Juli 1949 in wer-
king getreden Ziekenfondstarieven.
Het Centraal Bestuur represen-
teerde o.m. bij het Eeuwfeest van
de Maatschappij, waarbij door de
L.S.V. een geschenk werd aanbebo-
den.

De samenwerking met de Centrale
Besturen der Zusterverenigingen en
het Hoofdbestuur der Maatschap-
pij was ook in het verslagjaar zeer
bevredigend.

Het Bureau

De reglementswijziging van de Spe-
cialisten Registratie Commissie
bracht mede dat de Voorzitter der
L.S.V. ambtshalve wordt aangewe-
zen als Secretaris van de Specialis-

ten Registratie Commissie. In verband hiermede werd in de aanvang van het verslagjaar het Secretariaat en archief van de Specialisten Registratie Commissie ondergebracht op het Bureau van de L.S.V. Voor dat werk werd door de Maatschappij een typiste ter beschikking gesteld van het Bureau. Waar in de loop van 1949 een aantal van 238 nieuwe inschrijvingen als specialist plaats vonden, schriftelijk en mondeling vele inlichtingen moesten worden verstrekt, en de vergaderingen van de S.R.C. door het Bureau werden voorbereid en verslagen, bracht deze onderbrenging voor het Bureau een aanmerkelijke vermeerdering van werk met zich mede.

In de personeelsbezetting van het Bureau kwam in het verslagjaar geen wijziging. Voor de L.S.V. werden op het Bureau 2300 ingekomen en 4539 uitgaande stukken verwerkt.

De Directeur van het Bureau, Mr. A. C. Kraayenbrink, werd ingeschakeld bij alle besprekingen en onderhandelingen op en buiten het Bureau. Voor de wijze waarop deze zijn taak in het verslagjaar heeft vervuld mag een woord van lof hier niet ontbreken.

Aan de leden werd in vele gevallen „service” geboden met adviezen over overeenkomsten met ziekenhuizen, praktijkoverdrachten, associaties enz.

De Vereniging

Vele plaatselijke specialisten verenigingen brachten hun Huishoudelijk Reglement in overeenstemming met de bepalingen van het Huishoudelijk Reglement der L.S.V. en verkregen hierop van het Centraal Bestuur de goedkeuring. Aan het Reglementsvoorschrift dat de plaatselijke verenigingen hun jaarverslag ter kennis dienen te brengen van het Centraal Bestuur werd slechts door een klein aantal

plaatselijke verenigingen voldaan. Aangezien het voor het Centraal Bestuur van groot belang is kennis te nemen van hetgeen in de plaatselijke verenigingen is omgegaan, moge hierbij worden aangedrongen op regelmatige toezending van deze verslagen.

De wetenschappelijke verenigingen

Door de meeste wetenschappelijke specialisten verenigingen werden thans commissies voor beroepsbelangen ingesteld, die het Centraal Bestuur van advies dienen omtrent maatschappelijke belangen, liggen de op het gebied van hun onderscheiden specialismen. Verwacht wordt, dat het contact met de wetenschappelijke verenigingen zijn nut zal afwerpen bij de voorbereidingen van de voorstellen voor een meer definitieve tariefregeling.

Een voorstel van een der bestuursleden om het reglementair mogelijk te maken dat naast districtsafvaardiging ook de wetenschappelijke verenigingen als zodanig een afvaardiging in de algemene vergadering zouden krijgen, (naar analogie van de categorale vertegenwoordiging in de L.A.D.) werd na uitvoerige overweging door het Centraal Bestuur afgewezen.

Aangezien, zulks in tegenstelling met de verhoudingen bij de L.A.D., alle specialisten reeds lid zijn van de L.S.V., zouden de leden op de algemene vergadering twee maal worden vertegenwoordigd. Een bezwaar achtte men ook, dat de afgevaardigden thans zonder bindend mandaat hun standpunt ter algemene vergadering bepalen, terwijl een eventuele afvaardiging van een wetenschappelijke vereniging uiteraard met een bindend mandaat van zijn vereniging zou komen. Voorts werd gevreesd dat de algemene vergadering, die thans reeds 50 afgevaardigden telt, te omvangrijk zou worden als hiernaast ook nog alle

afzonderlijke specialisten een of meer afgevaardigden zouden kunnen zenden. Van de wetenschappelijke verenigingen zelf is de wenselijkheid van een eigen vertegenwoordiging in de L.S.V. nog niet naar voren gekomen.

Regeling der Specialistenhonorering voor de ziekenfondsen

Ziekenfondsen.

Ook in het verslagjaar werd een groot deel van de bestuursarbeid in beslag genomen door de regeling der specialistenhonorering voor de ziekenfondsen. Nadat aan het einde van 1948 de onderhandelingen over de specialistenhonorering in een impasse waren geraakt, werd na de door de Minister van Sociale Zaken voorgestelde bespreking, die eind December te den Haag plaats vond onder voorzitterschap van de Directeur-Generaal voor de Volksgezondheid, overeengekomen het per 31 December 1948 aflopende „gentleman's agreement” nogmaals met drie maanden te verlengen, gedurende welke periode alsnog getracht zou worden tot een voor alle partijen aanvaardbare regeling te geraken. Tot deze verlenging was het Centraal Bestuur door de algemene vergadering gemachtigd. Ingevolge de gemaakte afspraak werd op 26 Januari van het Centraal Overleg van Ziekenfondsorganisaties een schriftelijk voorstel ontvangen in hoofdzaak hierop neerkomende dat voor de honorering van de poliklinische hulp zou moeten worden uitgegaan van een honorering per maandkaart uit een (landelijke) Specialistenpot en dat de honorering van de klinische hulp op basis van een verrichtings-tarief aanvaardbaar werd geacht, echter onder handhaving van tussen de ziekenhuizen en fondsen bestaande „all in” regelingen. Voorts werd op grond van gemaakte schattingen van de kosten die de voor-

gestelde regeling zou meebrengen, voorgesteld zowel voor de poliklinische- als klinische hulp een tarief vast te stellen neerkomende op maximum 75 % van de in de voorstellen der L.S.V. vermelde tarieven. In uitzicht werd gesteld dat in de toekomst ook voor de poliklinische hulp het systeem van de Specialistenpot zou kunnen worden verlaten, indien een controle op de verwijzingen zou zijn ingesteld en de doelmatigheid daarvan zou zijn komen vast te staan.

Deze voorstellen bleven na de vele onderhandelingen die vooraf waren gegaan wel zeer beneden hetgeen onzerzijds was verwacht en werden, na zeer uitvoerig in het Centraal Bestuur te zijn besproken als onaanvaardbaar afgewezen. Het voorgestelde systeem voor de honorering der poliklinische hulp uit een Specialistenpot was door onze onderhandelaars immers vanaf de aanvang der onderhandelingen met klem principiëel afgewezen, terwijl noch de verlaging van alle voorgestelde tarieven met ten minste 25% noch de limitering van de kosten der specialistische hulpverlening tot een bepaald bedrag per ziel per jaar door het Centraal Bestuur kon worden aanvaard.

Het Centraal Bestuur stond dus voor de keuze de onderhandelingen thans definitief af te breken, of te trachten met een constructief voorstel alsnog tot een ook voor de Algemene Ziekenfondsen aanvaardbare oplossing te geraken. Waar de laatste algemene vergadering der L.S.V. reeds te kennen had gegeven niet bereid te zijn aan een verdere verlenging van het gentleman's agreement te willen medewerken, zou bij het afbreken der onderhandelingen elke regeling komen te ontbreken, waardoor een situatie zou ontstaan die het Centraal Bestuur in de gegeven omstandigheden zolang dit enigszins mogelijk was, wilde vermijden. Bovendien

konden, naar het Bestuur meende, niet alle tegen ons voorstel ingebrachte bezwaren als ongegrond worden afgewezen, zoals bijvoorbeeld het bezwaar tegen onbeperkte honorering van alle verwijskaarten, zolang hierop geen controle werd uitgeoefend, terwijl de geschatte financiële consequenties van onze voorstellen, ook al wilden wij ons niet aan een bepaalde limiet binden, niet buiten beschouwing konden worden gelaten.

Na herhaalde besprekingen in het Centraal Bestuur en in de Onderhandelingscommissie verklaarde ten slotte het Centraal Bestuur zich bereid, om indien hierover met de fondsen tot overeenstemming kon worden gekomen, aan de ledenvergadering in overweging te geven voor een proefjaar een aanvulling op de door de L.S.V. voorgestelde regeling te aanvaarden op de volgende punten:

- a. Het tarief der klinische verrichtingen wordt teruggebracht tot 85 %, terwijl de voorgestelde bedragen der maandkaarten worden teruggebracht tot 90 % in die gevallen waarin het verwijzingspercentage (het aantal verwijzingen per 100 zielen per jaar) hoger zou zijn dan 15, doch lager dan 30.
- b. De L.S.V. zal bevorderen dat er een controle zal worden ingevoerd op de verwijzingen door middel van Verwijzings Arbitrage Commissie.
- c. Zolang een verwijzingscontrole als onder b bedoeld nog niet zal zijn ingesteld, zullen de hiervoor genoemde bedragen der maandkaarten evenredig worden verlaagd in die gevallen, waarin het verwijzingspercentage boven de 30 zal blijken te liggen.
- d. Op het totale Ziekenfondsinkomen boven een bedrag van f 10.000.— wordt volgens een

aangegeven schema een progressieve korting toegepast, met dien verstande, dat door toepassing van deze regeling het honorarium niet zou dalen beneden 80 % van het door de betrokkene over 1948 genoten ziekenfondshonoraria.

- e. Voorlopig wordt er mede accoord gegaan dat *door de invoering van deze honoreringsregeling* geen wijziging wordt gebracht in met ziekenhuizen bestaande „all in” regelingen, doch de mogelijkheid moet open blijven dat deze, hetzij plaatselijk, hetzij landelijk door overleg tussen de daarbij betrokken partijen worden gewijzigd.

Op basis van het aldus gewijzigde voorstel der L.S.V. werden de onderhandelingen voortgezet, waarbij zowel de administratief technische uitvoerbaarheid van de voorstellen als de financiële consequenties hiervan in beschouwing werden genomen.

Ten aanzien van de administratie kwamen partijen tot de conclusie, dat hoewel het voorgestelde systeem zowel voor fondsen als specialisten in vele gevallen wat meer administratie zou meebrengen, de invoering daarvan wat dit betreft niet op onoverkomenlijke moeilijkheden zou behoeven te stuiten.

Hoewel de financiële aspecten voor de fondsen grote moeilijkheden bleven opleveren, kon door het Centraal Bestuur worden betoogd, dat de compromisvoorstellen der L.S.V. in elk geval naar de gedane schattingen de oorspronkelijk geraamde kosten met 90 cent per ziel zouden verminderen.

Ten slotte werd daags voor de algemene vergadering van 19 Maart 1949, waarop de gang van zaken zou worden besproken in verband met de afloop van het „gentleman's agreement” per 1 April, tussen de onderhandelaars der L.S.V. en

Bij de R.K. Vereniging „Het Limburgse Groene Kruis" kunnen geplaatst worden:

twee tuberculose artsen

Salaris f 10.000.—. Uitvoerige sollicitaties met opgave van referentie-adressen, te zenden aan het Algemeen Secretariaat van voornoemde Vereniging, Parklaan 10, Sittard.

R.K. JONGEDAME, 26 jaar, in het bezit van diploma's dokters- en tandarts-assistente, moderne talen, steno en typen

**zag zich gaarne geplaatst
bij arts of tandarts,**

lieft intern.

Br. onder nr. X.G. 1152 aan Adv.-Bur. de Bussy, Rokin 60, Amsterdam.

Werkt Uw microscoop of enig ander instrument niet meer naar wens? Geen nood! Wij repareren dit voor U in de kortst mogelijke tijd.

Instrumentenfabriek KAGENAAR,
Jekerstr. 82, Utrecht. Tel. 17775-K 3400

INDUSTRIEELE DISCONTO MAATSCHAPPIJ N.V.

Financiering van de overname van praktijken voor medici, tandartsen en veeartsen door ons

BEROEPS- VESTIGINGSCREDIET

terugbetaalbaar in termijnen
verspreid tot over maximum
10 jaren.

AMSTERDAM

Singel 265

Telefoon 44841

de ideale Amerikaanse combinatie. Betere vloerbehandeling in minder tijd. Verzegelt de vloer tegen vuil.

Hygiënisch, praktisch. Gemakkelijkste manier om devloertedoenglanzen, slipvrijte maken en te beschermen.

Vraagt
demonstratie
of
inlichtingen
aan onderstaand adres

S.C. JOHNSON & SON

BARENTZ-STRAAT 33 - DEN HAAG
TEL. K 1700 - 331588 en 321712

Centraal Overleg van Ziekenfondsorganisaties op basis van bovengenoemde tegenvoorstellen overeenstemming bereikt, waarbij door het C.O.Z. als eis werd gesteld, dat de in te voeren regeling algemeen voor het gehele land zou gelden. Wat de financiële zijde betreft, werd nog door het C.O.Z. aangevoerd, dat de volgens de gemaakte schattingen te verwachten kosten voor de afdeling der Vrijwillige Verzekering moeilijkheden zou meebrengen, in verband waarmee partijen zich gezamenlijk zouden wenden tot de Minister van Sociale Zaken om de toepassing ook voor deze afdeling mogelijk te maken. De vertegenwoordigers der L.S.V. in de onderhandelingscommissie verklaarden zich bereid om, ingeval de stappen bij de Minister geen resultaat mochten hebben, aan de leden der L.S.V. voor te stellen een extra korting van 5 % op het totale Ziekenfondshonorarium af te staan, welke geheel ten goede zou komen aan de afdeling vrijwillige verzekering. Het Centraal Bestuur kon zich met het resultaat der onderhandelingen verenigen, zodat dit aan de algemene vergadering, welke op 19 Maart 1949 te Utrecht bijeenkwam, kon worden voorgelegd. Het Bestuur was daarbij van oordeel dat, ook al was niet ten volle aan de oorspronkelijke voorstellen voldaan, het nieuwe systeem in zo grote mate aan de principiële gestelde eisen voldeed, dat het bij de onderhandelingen bereikte resultaat alleszins bevredigend mochten heten. Als voordelen der nieuwe regeling werden naar voren gebracht:

1. De honorering per abonnement en de bestaande specialistenpotten verdwijnen en daarmee de vele intercollegiale en andere moeilijkheden, die bij voortdurende voorkomen bij de onderlinge verdeling van de specialistenpotten.
2. Met de invoering van de nieuwe regeling gaan de fondsen het risico dragen voor het accres van de specialistische hulpverlening, daar afgezien van de limitering van het verwijzingspercentage, welke een aanvaardbare rem schijnt, zo lang de Verwijzings Arbitrage Commissies niet behoorlijk werken, aan onze primaire eis, van een honorering per verrichting en per maandkaart, wordt voldaan.
3. De onbillijke en ongemotiveerde verschillen in de honorering in verschillende centra komen te vervallen.
4. De voorgestelde progressieve korting op de hogere inkomens heeft naast een aantal bezwaren het voordeel, dat specialisten gemakkelijker er toe zullen komen overmaat van werk af te stoten naar jongere collegae, waardoor op den duur een betere spreiding in de hand zal worden gewerkt, en een meer bevredigende praktijkuitoefening door thans overbezette collegae.
5. Toepassing van de nieuwe regeling zal cijfers en gegevens verschaffen, die het mogelijk zullen maken eventuele fouten in de tarieven recht te zetten, een betere spreiding te bevorderen etc.
6. Voor de specialisten wordt een grote vereenvoudiging verkregen, doordat zij bij deze regeling slechts met één tarief te maken zullen hebben.

Zou de Algemene Vergadering zich met het voorstel verenigen dan zou, gezien de tijd die voor de voorbereiding der invoering nog nodig zal zijn, de aanvangsdatum kunnen worden gesteld op 1 Juli, tot welke datum het gentleman's agreement nog zou moeten blijven gelden. De nieuwe regeling zou gelden voor een proefjaar, met dien ver-

stande dat deze daarna nog een half jaar zou gelden om partijen in de gelegenheid te stellen aan de hand van de resultaten, welke pas in September 1950 verwacht zouden kunnen worden in eigen kring en met elkaar overeenstemming te bereiken over een meer definitieve regeling. Na uitvoerige discussies over de aan de orde gestelde voorstellen werden deze ten slotte met grote meerderheid aanvaard, waarbij de vergadering ten aanzien van de progressieve korting in een motie het Bestuur opdroeg te trachten alsnog tot een regeling te komen, waarbij deze zou aanvangen bij een jaarlijks fondsinkomen van f 15.000.— (in stede van f 10.000.— als voorgesteld), waarbij deze meer progressief zou kunnen verlopen dan in het ter tafel gebrachte voorstel.

Ter uitvoering van de genomen beslissing werden thans twee Commissies samengesteld, waarvan de een belast werd met de redactie van de tarieven en de algemene bepalingen en de tweede belast werd met de vaststelling der administratief-technische uitvoeringsvoorschriften en het ontwerpen van de te gebruiken formulieren. Deze commissies, die in de korte periode die haar voor deze arbeid was gegeven, veelvuldig moesten bijeenkomen, slaagden erin het resultaat te bereiken dat op 27 Juni 1949 het boekje waarin de tariefregeling is vervat, de uitvoeringsvoorschriften en de direct nodige formulieren werden rondgestuurd. De Bestuursleden, die als leden van deze commissies aan dit werk hebben deel gehad, verdienen zeker de erkentelijkheid van de L.S.V. voor de vele tijd en moeite die zij hieraan hebben ten koste gelegd.

Een woord van dank komt ook toe aan de ambtenaren van het Bureau van de Ziekenfondsraad, die de onderhandelingen hebben geleid en het secretariswerk in verschillende

commissies hebben verricht. Met waardering kan ten slotte gewag worden gemaakt van de goede verstandhouding waaronder, ook waar zakelijk verschil van mening bestond, alle besprekingen met de vertegenwoordigers der Ziekenfondsorganisaties konden worden gevoerd.

Hoewel de moeilijkheden, door de L.H.V. ondervonden bij de onderhandelingen over de Ziekenfonds-overeenkomst met de huisartsen, op het laatste ogenblik de vraag deed rijzen of door de specialisten met de nieuwe regeling in zee kon worden gegaan, verenigde het Hoofdbestuur er zich mede dat de nieuwe regeling werd rondgezonden. Daar nog in de loop van Juli door de L.H.V. een basis werd gevonden om de onderhandelingen voort te zetten, kon daarna ook de specialistenregeling verder worden uitgevoerd.

Uiteraard bracht de invoering van de nieuwe regeling zowel voor specialisten als voor ziekenfondsen verschillende moeilijkheden met zich, en vooral over de ingewikkeldheid der administratie werden in de aanvang vele bezwaren gehoord. Gelijk was voorzien, liet de nieuwe regeling nog vele vragen open die niet met zoveel woorden waren geregeld. Hiermede was rekening gehouden in artikel 7 der Inleidende Bepalingen van het Tarief, door instelling van een Commissie, die omtrent nodige aanvullingen der tarieven en bij de oplossing van moeilijkheden bij haar voorgebracht, beslissingen zou kunnen nemen.

Deze Commissie, waarin voor de L.S.V. zitting namen: J. Leopold Siemens, dr. C. L. C. van Nieuwenhuizen, dr. W. E. Furstner, dr. A. Staverman en Mr. A. C. Kraayenbrink en die ook werd bijgewoond door onze vertegenwoordiger in de Ziekenfondsraad, dr. L. J. v. d. Mandele, kwam in de tweede helft

van 1949, zes maal in vergadering bijeen. Aan het eind van het verslagjaar had de Commissie nog een uitgebreide agenda van bij haar aanhangig gemaakte vragen af te werken.

Voorzover in de Commissie beslissingen worden genomen die een meer dan incidenteel karakter dragen, worden deze als aanvullingen op het Tarief geregeld aan alle specialisten rondgezonden. Verwacht mag worden dat de zeer veel tijd vergende arbeid van deze commissie en de gegevens, die daarbij ter tafel komen, er toe zullen bijdragen dat bij de meer definitieve regeling met de hier gevonden oplossingen kan worden rekening gehouden.

Twee onderdelen der specialisten-honorering waren aan het eind van het verslagjaar nog niet definitief geregeld, n.l. de honorering van het röntgenwerk en het laboratoriumwerk. Aangezien bij een regeling van deze onderdelen ook de ziekenhuizen nauw zijn betrokken, was het nodig ook vertegenwoordigers der ziekenhuisorganisaties hierbij uit te nodigen. Aan het eind van het jaarverslag was t.a.v. de röntgenhonorering in hoofdzaak overeenstemming tussen alle betrokken partijen verkregen. Om trent de door de L.S.V. voorgestelde regeling voor de honorering van het laboratoriumwerk was aan het einde van het verslagjaar geen overeenstemming verkregen.

Over de instelling van het Centraal Bureau, dat volgens de overeengekomen regeling tot taak zou krijgen de bepaling der progressieve korting en het verzamelen van de gegevens over het proefjaar, waren aan het einde van het verslagjaar de besprekingen nog niet geëindigd.

Z. en O. fonds der N.V. Nederlandse Spoorwegen

Op uitnodiging van de Raad van

Beheer van het Z. en O. Fonds der Nederlandse Spoorwegen had een bespreking plaats met een afvaardiging van het Bestuur in verband met de bij dit Fonds gerezen wens om ook hier tot een algemene honoreringsregeling te komen.

Als resultaat van deze bespreking werd aan het eind van het verslagjaar een voorstel voor de komende algemene vergadering in het Medisch Contact opgenomen om de regeling voor de algemene ziekenfondsen ook voor dit Fonds toe te passen en werd de leden geadviseerd, in afwachting van het besluit van de Algemene Vergadering deze regeling te volgen. (zie Medisch Contact van 1 December 1949 bldz. 775).

Open en gesloten ziekenhuizen

Het lijkt ondergetekende gewent in dit jaaroverzicht nog eens de aandacht te vestigen op het rapport van de Commissie tot bestudering van het vraagstuk der open en gesloten ziekenhuizen, dat in het eerste nummer van het Medisch Contact van 1949 werd gepubliceerd. De omstandigheid dat, door het bestaan van gesloten ziekenhuizen in verband met de door de ziekenfondsen met de Gemeenten in de grote steden gesloten herverzekeringsovereenkomsten voor de klinische hulpverlening, het merendeel der specialisten die niet aan vaste staven van ziekenhuizen zijn verbonden, niet de mogelijkheid hebben aan ziekenfondspatiënten klinische hulp te verlenen, gaf aanleiding tot vele klachten op en buiten de algemene vergaderingen. Dit probleem werd mondeling en schriftelijk voorgelegd aan de Directeur-Generaal van de Volksgezondheid en ook nog eens uitvoerig door de Voorzitter der L.S.V. besproken met de Secretaris van de Ziekenfondsraad. Het vraagstuk, waarvan de oplossing wel zeer

moelijk is, zal de volle aandacht van het Bestuur blijven opeisen.

Overeenkomsten met ziekenhuizen

Ook in het verslagjaar kwamen weer contracten van specialisten met ziekenhuizen onder de aandacht, die bepalingen bevatten die voor specialisten onaanvaardbaar moeten worden geacht. Reeds eerder werd in het Medisch Contact er op aangedrongen dat de leden

zoveel mogelijk aan het Centraal Bestuur kennis geven van overeenkomsten welke met ziekenhuizen worden gesloten, opdat een inzicht kan worden verkregen in deze materie, waardoor er tegen gewaakt kan worden dat onze leden voorwaarden aanvaarden, die niet ten goede komen aan een behoorlijke uitoefening van hun beroep.

De Secretaris der
Landelijke Specialisten Vereniging
Dr. C. L. C. van Nieuwenhuizen.

Mededelingen en berichten van buiten de Maatschappij

MEDISCH TUCHTCOLLEGE

De Secretaris van het Medisch Tuchtcollege te Amsterdam bericht door dezen, dat in de vacature, ontstaan door het bereiken van de leeftijdsgrens van het lid-vroedvrouw Mevrouw M. A. W. van

Beek-van der Kaay te Heemstede, bij Koninklijk Besluit van 2 Augustus 1950, no. 18, is benoemd tot lid-vroedvrouw van voorzeggd College:
Mejuffr. H. H. Mos te Amsterdam.

NEDERLANDS CONGRES VOOR OPENBARE GEZONDHEIDSREGELING

51ste Gezondheidscongres

11 en 12 October 1950 te Rotterdam, in de Blauwe zaal van het Beursgebouw, Mient 110

Dit congres zal gewijd zijn aan:

**„Het woonprobleem in zijn verband met de geestelijke
volksgezondheid**

Het voorlopig programma vermeldt de volgende dagindeling:

Woensdag 11 October

10.30 Opening voorzitter
Dr. L. C. Kersbergen.

11.30—12.30 Algemene inleiding,
door Dr. A. Querido.

12.15 1ste Congres-lunch.

14.30—15.45 Ontvangst op het
Raadhuis

16.00—17.00 Het vraagstuk van de
Hoogbouw, in te leiden door Ir. W. F.
van Tijen.

17.00—18.00 Onderzoek naar de
psychologische invloed van gehorigheid, in te leiden
door C. Bitter.

18.00 Congres-diner.

Donderdag 12 October

9.00 Huishoudelijke vergadering.

9.30—10.30 Sociaal-psychologische beschouwing
over het woningvraagstuk, in te leiden door Prof. R.
Hornstra.

10.45—11.45 Woonbeschaving bij gebruik van de woning, in te leiden door Mejuffrouw R. Hartstra.

11.45—12.45 Woning en onmaatschappelijk gedrag, in te leiden door Mevrouw W. Ploegsma.

13.00 2de Congres-lunch.

14.15—17.00 Excursies.

De praeadviezen zullen worden opgenomen in het Congresnummer van het Tijdschrift voor Sociale

Geneeskunde van 29 September a.s., terwijl na het Congres in een ander nummer van dit Tijdschrift het verslag der Handelingen gepubliceerd zal worden.

Wie nog geen lid van het Congres is, noch uit hoofde lezer van het T. v. S. G., doet goed zo spoedig mogelijk de toezending van deze nummers aan te vragen bij de secretaris van het Congres.

De secretaris
Dr. W. J. Lojenga,
Wilhelminalaan 11,
Alkmaar.

PROGRAMMA VAN DE ARTSENDAG 1950—1951

in samenwerking met de Faculteit van Geneeskunde der Universiteit van Amsterdam te houden vanwege de

Amsterdamsche Vereeniging tot het geven van Artsencursussen.

Secretaris: Dr. R. J. Harrenstein, Weteringschans 141, Amsterdam-G.

Dinsdag 17 October.

O.L. Vr. Gasthuis, 1e Oosterparkstr. 179, ingang polikliniek. Telefoon 52300,
2.45—3.45 Dr. L. A. M. van der Spek.
Demonstratie interne patiënten.
3.45—4.45 Dr. H. van der Linde.
Path. anat. demonstraties.

Dinsdag 24 October.

Valeriuskliniek, Valeriusplein 9,
Telefoon 96655.
2.45—3.45 Prof. Dr. L. van der Horst.
3.45—4.45 Dr. J. A. van Hasselt.

Dinsdag 31 October.

Burgerziekenhuis, Linnaeusstraat 89.
Telefoon 53884 en 52072.
2.45—3.45 S. C. M. Spoor.
Demonstratie van interne patiënten.
4—5 Dr. C. T. van Valkenburg.
Intracraniele bloedingen (met demonstratie).

Dinsdag 7 November.

Wilhelminagasthuis. Telefoon 82244.
Collegezaal Prof. v. Bouwdijk Bastiaanse
2.45—3.45 Dr. J. E. Winkelman.
Klinische demonstratie.
3.45—4.45 Dr. F. C. van Tongeren.
„Geen gynaecologische afwijkingen”.

Dinsdag 14 November.

Binnengasthuis. Telefoon 62233.
Collegezaal Dermatologische kliniek.
2.45—3.45 Prof. Dr. J. R. Prakken.
Klinische demonstratie van oogpatiënten.
Oude Collegezaal Prof. Noordenbos.
4—5 D. van Cappellen.
o.a. Chirurgische therapie van congenitale cystenieren.

Dinsdag 21 November.

Wilhelminagasthuis. Telefoon 82244.
Collegezaal Prof. v. Bouwdijk Bastiaanse
2.45—3.45 Dr. B. A. Lubbers.
Casuïstiek.
Collegezaal Prof. Jongkees.
3.45—4.45 Prof. Dr. A. Hagedoorn.
Oogheelkundige demonstraties.

Dinsdag 28 November.

Wilhelminagasthuis. Telefoon 82244.
Collegezaal Prof. v. Bouwdijk Bastiaanse
2.45—3.45 Prof. Dr. J. van Ebbenhorst
Tengbergen. Radiologisch onderwerp.
Collegezaal Paviljoen 3.
4—5 Prof. Dr. A. Biemond, Demonstratie van organische zenuwziekten.

Toegangsbewijzen voor alle op dit programma vermelde voordrachten worden toegezonden door de Penningmeester Dr. F. C. VAN TONGEREN, J. van Goyenkade 22, Amsterdam-Z., na storting van f 10.— op Postrekening 167931 van de Amsterdamsche Vereeniging tot het geven van Artsencursussen.

N.B. Door het Bestuur van de Vereeniging zal het zeer op prijs gesteld worden wanneer door de deelnemers verzoeken, om bepaalde onderwerpen gedurende de volgende Artsendag te behandelen, gericht worden aan de Secretaris der Vereeniging.

De Voordrachten beginnen precies op de aangegeven uren.

BRUCE & CO.
KLEERMAKERS

Heerensingel 18
Groningen

**NEDERLANDSCH GENOOTSCHAP VOOR
HEILGYMNASTIEK, MASSAGE EN PHYSIOTECHNIEK**

(1000 leden met Staatsbevoegdheid voor
Heilgymnastiek en Massage.)

[Massage en oefentherapie worden uitsluitend
toegepast op medisch voorschrift.

Voor inlichtingen Genootschapsbureau „Burhema”
Prins Hendrikplein 13, 's-Gravenhage.

SALM-KIPP

AMSTERDAM

Keizersgracht 642-644

Microscopen - Zeiss zakpolarimeters

Laboratorium uitrustingen

Physische instrumenten

Installaties oog-, keel-,

neus- en oorartsen

Oxyphen pH-papier

J. MEIJER — HILVERSUM

VEERSTRAAT 2 TELEF. 3001

KUNSTLEDEMATEN

Beugelapparaten

Steuncorsetten

Steunzolen

MEDISCHE BANDAGES

Buikbanden

Stoffen Corsetten

Alle instrumenten en bandages worden in eigen atelier vervaardigd

Röntgen-

apparaten en accessoires

vraagt ons inlichtingen

over vertical tomographie

„Baltomix”

N.V. A. I. F. v.h. C. F. DÖHN

GEBOUW HIRSCH - AMSTERDAM-C. - TEL. 35871

Dinsdag 13 Maart.

Binnengasthuis. Telefoon 62233.
Collegezaal Kinderkliniek.
2.45—3.45 Prof. Dr. S. van Creveld.
Klinische demonstratie.
Collegezaal Dermatologische kliniek.
3.45—4.45 Prof. Dr. J. R. Prakken.
Klinische demonstratie.

Dinsdag 20 Maart.

Wilhelminagasthuis. Telefoon 82244.
Collegezaal Prof. Dr. v. Bouwdijk Bastiaanse.
2.45—3.45 Prof. Dr. M. A. van Bouwdijk Bastiaanse.
Demonstratie en bespreking van patiënten.
Collegezaal Paviljoen 3.
3.45—4.45 Dr. C. H. Lenshoek.
Neurochirurgische demonstraties.

Dinsdag 27 Maart.

Wilhelminagasthuis. Telefoon 82244.
Collegezaal Prof. Dr. van Bouwdijk Bastiaanse.
2.45—3.45 Dr. B. A. Lubbers.
Phlebothrombose en Thrombophlebitis.
3.45—4.45 Dr. J. E. Winkelman.
Klinische demonstraties van oogpatiënten.

Dinsdag 3 April.

Binnengasthuis. Telefoon 62233.
Collegezaal Interne kliniek.
2.45—3.45 Prof. Dr. J. G. G. Borst.
Klinische demonstratie.
3.45—4.45 Dr. F. A. Steensma.
Reducerende urines bij niet-diabetici.

Dinsdag 10 April.

Wilhelminagasthuis. Telefoon 82244.
Collegezaal Prof. Dr. van Bouwdijk tianse.
2.45—3.45 Prof. Dr. A. Hagendoorn.
Oogheelkundige demonstraties.
Collegezaal Chirurgische kliniek A.
3.45—4.45 Prof. Dr. I. Boerema.
Rectumchirurgie.

Dinsdag 17 April.

O. L. Vrouwengasthuis, 1e Oosterparkstraat 179, ingang polikliniek.
Telefoon 52300.
2.45—3.45 C. Th. Krekel. Demonstratie van chirurgische patiënten.
3.45—4.45 Dr. H. Rottinghuis.
Demonstratie uit de verlosk. en gynaecologische kliniek.

Dinsdag 24 April.

Anatomisch Laboratorium.
Mauritskade 61. Telefoon 50470.
2.45—3.45 Prof. Dr. M. W. Woerdeman.
Over de bouw van de tussenwervelschijf.
Antoni van Leeuwenhoekhuis,
Sarphatistraat 108. Telefoon 53337.
3.45—4.45 Dr. W. F. Wassink.
Klinische demonstratie of behandeling van haemangioma.

Dinsdag 1 Mei.

Wilhelminagasthuis. Telefoon 82244.
Collegezaal Chirurgische Kliniek A.
2.45—3.45 Dr. E. H. la Chapelle.
Orthopaedische behandeling van Rheuma-gevolgen.
3.45—4.45 L. A. Boeré. De ontwikkeling van de moderne Anesthesie.

MEDEDELING: De leden van de Artsencursus zijn hartelijk welkom op de veertien-daagse demonstraties van Prof. Dr. H. T. Deelman, Path. Anat. Lab., Wilhelminagasthuis. Men geve zich op - telefonisch of schriftelijk - bij de secretaresse. Men ontvangt steeds enige dagen van te voren een convocatie. Zij, die zich reeds in vorige jaren hebben opgegeven, behoeven zich voor de nieuwe cursus niet weer opnieuw op te geven.

IEDERE gulden die U belegt in een polis van de „Zwitserse” is een stap voorwaarts naar financiële zekerheid voor U en Uw gezin. Desgewenst insluiting van invaliditeitsrisico. Vraagt onze speciaal voor U geschreven brochure „Diagnose en Prognose”
ZWITSERSCHE Mij van LEVENSVERZEKERING en LIJFRENT

Een symbool van veiligheid

HERENGRACHT 514

AMSTERDAM-C.

Niet officieel gedeelte

GENEESKUNDE IN HET ZWART

door Dr A. Melchior, arts te Haarlem

III

Als het jonge meisje, de „mwali” na haar gevangenschap uitkomt, als aanstaande bruid dus wordt gepresenteerd, is dat een zó platte, maar toch ook weer een zó natuurlijke demonstratie van het algemeen geldende koop-huwelijk, dat dan zo gauw mogelijk gesloten moet worden, dat ik dat niet zonder de uiterste verbazing en het grootste medelijden heb kunnen bekijken. Zeker zal mijn medelijden in de ogen der negers volkomen misplaatst zijn geweest, want zij allen, het te koop geboden meisje inclus, spreken over *háár* „sikuu ku”, *háár* grote dag! Te anderer plaatse heb ik deze ritus nader beschreven, maar nog steeds ben ik onder de indruk van deze vertoning, die meer dan het verschil in gelaatsvorm en meer dan de zwarte huid de kloof toont, die Europa van Afrika scheidt.

Voor de jongens geldt iets dergelijks, alleen maken zij nog de besnijdenis mee, een ritus, waarvan men nog steeds niet zeker weet, of die nu bij de negers zelf behoort, of dat die eeuwen en eeuwen geleden toch uit of via Arabia Afrika is bin-

nengedrongen. Aan de hygiënische waarden van deze verminking geloof ik niet. Het feit, dat er hier geen phimosis voorkomt met zijn bezwaren en gevolgen, weegt bij lange na niet op tegen de ernstige gevolgen, de bijna altijd etterende wonden en de soms dodelijke infecties na deze zinloze en bij de primitieve negers nog gevaarlijke operatie.

Ook bij de meisjes komen besnijdenissen voor. Niet alleen in ethnografische boeken, maar ook onder de paters en de planters doen daarover de bloederigste verhalen de ronde. Amputaties van labia, van de clitoris en dergelijke verminderingen worden in de finesses beschreven. Afrika is groot, ver uiteen liggend zijn de gebieden en de gewoonten. Een algemeen oordeel hierover zou ik mij dus niet graag aanmatigen. Maar in de Vidundabergen, waar de besnijdenis der meisjes algemeen is, heb ik een aantal jonge vrouwen van 16—20 jaar, die mij in uiterste wanhoop over haar steriliteit kwamen raadplegen, gynaecologisch onderzocht. Allen

Het huwbare meisje, de „mwali” komt uit, en wordt ten verkoop rondgedragen

waren met ongeveer 13 à 14 jaar besneden. Niet alleen, dat ze verklearden 1 à 2 dagen na de mishandeling alweer in staat waren ge-

Lippen negerin, een lichamelijke verminking om de schoonheid te verhogen.

weest gewoon te lopen, maar zelfs bij de nauwkeurigste inspectie heb ik bij geen van allen een spoor of litteken aan de genitalia externa kunnen ontdekken. Wel verzekerden ze mij, dat ze na de besnijdenis flink gebloed hadden.

Dit zinloze gedoe met kinderlijke meisjes meen ik even hoog, liever gezegd, even laag te kunnen aanslaan als de eveneens met ngoma's en pombes, met dans- en bierfeesten gepaard gaande ceremoniën, waarmee de jongens als volwaardige leden in de stam worden opgenomen. Het standpunt van een paar Europese artsen in Kampala, die elk pasgeboren jongetje principieel besneden, kan ik dan ook geenszins appreciëren. Vooral waar ze geen betere argumentatie te berde wisten te brengen, dan dat deze oeroude methode wel goed zou zijn. Nog een stap verder en wij, Westerse artsen, zouden kunnen zeggen: je weet nooit waar het goed voor is. Misschien zijn er wel geesten, die dit eisen, want al die geesten, al die pepos, al die betoveringen en vervloekingingen hebben immers ook al eeuwenlang de negers van Oost-

Afrika in hun macht gehad. Wij zouden onze geneeskunst gaan aanpassen aan de Afrikaanse tovenarij en kwakzalverij, terwijl we juist al onze krachten dienen in te spannen om de Afrikaanse negerbevolking, die, medisch gezien minstens ruim 2000 jaar achter is, onze geneeskunst te brengen. Desnoods op te dringen zou ik bijna willen zeggen. Want missie en zending, gouvernement en handel hebben ontegenzeggelijk veel bereikt. Het persoonlijk verkeer van de missionarissen met de negers en de invloed van de vele dorpsscholen en -schooltjes hebben ongetwijfeld de neger ver naar voren geschoven. Maar nu zit hij klem tussen het opdringende Westen met zijn techniek, zijn inzicht en zelfs met een laagje beschaving en zijn oeroude stamgeloof met zijn angsten en terreur, dat er door de toverdokters, de waganga dag in dag uit opnieuw ingehamerd wordt. Aan ons, artsen van het Westen, de taak, de negers te bewijzen, dat wij beter kunnen genezen dan hun toverdokters. Wij moeten hen ervan doordringen, dat de talloze wrede maatregelen, de waanzinnige taboe's, de kindermoorden en de lichamelijke en geestelijke verminkingen en kwellingen, die de dode voorouders de grotere kinderen

Tse-tse-vliegen zijn kleiner dan onze vliegen maar nijdig en gevaarlijk.

aandoen, onverantwoordelijk en overbodig zijn. Wij moeten de macht van toverdokter en bijgeloof breken door onze betere genees-

*Uren lopen:
een weg*

kunst. Wij moeten die miljoenen zwarten van hun malaria, van hun anaemie, van hun wurmen, van hun infecties en hun koortsen afhelpen, zodat ze lichaam en geest normaal kunnen gebruiken. Zó, dat ze zich kunnen ontwikkelen, zich kunnen loswerken uit hun luiheid, hun lethargie en hun achterlijkheid. Wij zullen moeten zorgen, dat ze hun verstand ter beschikking hebben, vóór ook in de binnenlanden de Europa vijandig gezinde Islam en het de hele wereld vijandig gezinde goedkope laag bij de grondse communisme nog meer vat op de bevolking krijgen. Zowel de roeping van ons beroep als de roepstem van ons eigen belang eisen dit. Wij maken er ons met een Jantje van Leiden af, wij allen, als we de strekking van het artikel van de Tanganyika Standard van 21 October 1949 aanvaarden, dat met vette kopletters beweert, dat de malaria-

mug en de tse-tse-vlieg Afrika hebben gered. Want, betoogt het blad verder, wanneer de malaria de mensen niet decimeerde en de slaapziekte het grote vee niet uitroeide, zouden onderlinge krijg en wilde hongersnoden Afrika tot een hel maken.

Als de Afrika-negers voor eeuwig in hun sluimer van achterlijkheid, onderworpenheid zouden moeten blijven voortvegeteren, zou de Tanganyika Standard misschien min of meer gelijk hebben. Maar meer en meer dringen Oost- en West in Afrika binnen, meer en meer maken ze contact met de primitieve negers van de binnenlanden. Ze schudden hen wakker, door hun komst, door hun verhalen en propaganda, door hun voorbeeld, dat lang niet altijd verheven is. Dat wij de negers vooruit zijn legt ons verplichtingen op! Noblesse oblige! Niet alleen Engeland is tekort ge-

schoten. Wij allen! Want Tanganyika staat immers onder het beheer van de verenigde volken?

Engeland heeft ook wel Europese artsen in Tanganyika aan 't werk gezet: één op de 130.000 inwoners. Zo'n arts is belast met de behandeling der bevolking. Met de bestrijding van malaria, slaapziekte, gele koorts, lepra, dysenterie en framboesia als volksplagen. Hij moet statistieken maken, staten bijhouden, adviezen geven en de dressers, waarover straks, controleren. En dat alles meestal grotendeels te voet, over trajecten van somtijds twee, drie dagreizen, want last- of trek-dieren kunnen wegens de slaapziekte niet in leven blijven. Dat betekent dus, dat er van een behandeling van patienten niets terecht komt, die wonen vaak uren ver weg, zodat noch de dokter de patient, noch de patient de dokter kan bezoeken. Een ieder kan begrijpen, dat zo'n gouvrenements geneeskundige dienst een even duur als waardeloos instrument is, nauwelijks beter dan niets. Het Engelse gouvernement heeft aan dit schrijnende tekort aan geneeskundige hulp op een goedkopere manier tegemoet willen komen door het systeem van de dressers, dat even duur als waardeloos is. De dresser is n.l. een neger-verpleger, die in een dorp van overheidswegen met een behoorlijke hoeveelheid goede geneesmiddelen wordt neergezet, en die deze gratis aan de lijdende bevolking ter genezing moet uitreiken. Deze zwarte dresser krijgt een stenen huisje, met een raam er in, wat hij direct met modder dichtmetselt. In dit huisje, dat „health office” heet, is de apotheek ondergebracht evenals de zwarte dresser met zijn mooie uniformpet. Dit alles zou niet zo gek zijn, als de dresser maar enig begrip van geneeskunst had. Maar zijn opleiding is practisch nihil. In het gunstigste geval deelt hij zijn geneesmiddelen uit volgens het systeem van „God

zegen de greep”, want 's mans blik wordt immers niet vertroebeld door de kennis! Hoogstens door de hebzucht. Want de geneesmiddelen in

Lepra

zilverpapier of in cellophaan verpakt zijn natuurlijk zó kostelijk, zó krachtdadig, dat hij die niet zomaar aan de eerste de beste zwarte sloeber kan geven. Zijn vriendjes gaan voor! De meest biedenden nog meer en wat de dresser niet voor goed geld aan de man kan brengen, wil de Indische winkelier nog altijd wel „als partij” kopen.

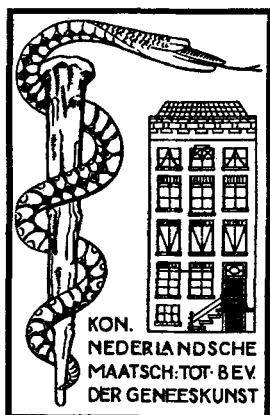
Het is trouwens de vraag, wat erger is: geen geneesmiddelen te krijgen ofwel geneesmiddelen, die onoordeelkundig worden uitgereikt. De negerdresser krijgt ook niet de kans zich bij de gouvrenementsarts enigszins te bekwamen. De dokter heeft geen tijd om hem te komen bezoeken, te komen leren, te komen controleren. Jaren achtereen wordt er naar de zwarte dresser niet omgeke-

Lepra

ken en wel nooit zullen zijn dunne zwarte benen sterk genoeg blijken te zijn om de weelde dezer vrijheid te dragen.

Dit is het embleem

van de

MAATSCHAPPIJ AUTO-POLIS

die aan alle medici in den lande uistekende voorwaarden biedt voor verzekering van hun automobielen tegen All Risk en Wettelijke Aansprakelijkheid

Inlichtingen worden verstrekt door den Verzekeringsdienst van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst, Keizersgracht 327, Amsterdam-C. (Tel. K 2900-34764)

ONDERLINGE VERZEKERING-MIJ. VAN GENEESKUNDIGEN TEGEN DE GELDELIJKE GEVOLGEN VAN INVALIDITEIT

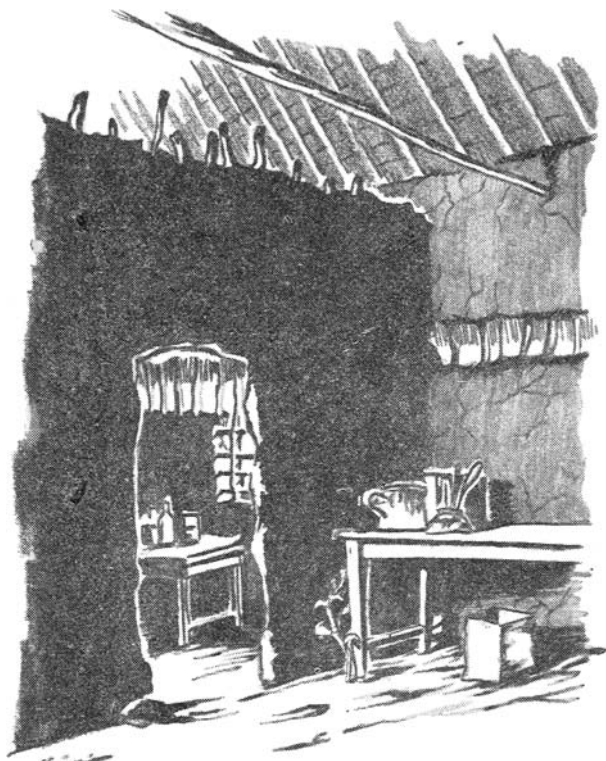
(„ARTSEN-ONDERLINGE”)

Opgericht in 1896

DOEL: Verzekering van geldelijke uitkering, maximum f 12.— per dag aan artsen, die tengevolge van tijdelijke of blijvende invaliditeit (lichamelijk of geestelijk) langer dan zeven dagen geheel ongeschikt zijn voor het uitoefenen van hun beroepsbezigheden. Als deelnemer kunnen, na geneeskundig onderzoek, toetreden, artsen, die de leeftijd van 50 jaar nog niet bereikt hebben.

Dienstplichtige artsen in militaire dienst kunnen, volgens de nieuwe bepalingen van het reglement, thans ook worden toegelaten.

Inlichtingen bij de Secretaris-Penningmeester, Javastraat 76 te 's-Gravenhage — Telefoon 115328

De behandel- en operatiekamer van het lepra kamp Chazi, waarin de evangelist-directeur zijn operaties verricht.

Toevallig ben ik eens met een jong Engels gouvernementsarts meege- weest, die in zijn jeugdig enthousi- asme de dressers in zijn gebied wilde

controleren, voor 't eerst. Wegingen naar Mvomero, een flink dorp in de Nguru-bergen. Na een paar uur hadden we het dorp bereikt en ram- melden we aan de gesloten deur

van 't health office. Razend snel gaan de negerberichten. De dresser was dus niet te vinden. Eerst de dreigementen met onmiddellijk ontslag brachten deze medische functionaris eindelijk te voorschijn. Maar de sleutel van het huisje was weg en slechts nog zwaardere bedreigingen waren in staat deze aarzelend in 't slot te brengen. Be- grijpelijk, want heel het health office bleek te zijn ingenomen door 't houthandeltje van de zwarte ver- pleger. Aan genezen of geneesmid- delen uitdelen deed hij al lange jaren niet meer: de houthandel was blijkbaar voordeliger, vooral nu deze gesteund werd door het gou- vernement en door de verkoop van al die mooie doosjes en flesjes. Ook wat de lepra-bestrijding betreft snuffelt het Engelse gouvernement

meer aan deze geweldige taak, dan dat het er zich op bulhondenmanier in vastbijt. Zeker, er zijn lepra-kampen om de duizenden leprozen op te vangen. Maar er is geen dwang, geen plicht tot isolering. De leprozen bedelen langs de huizen en de treinen. Ze verkopen zelfgevlochten matjes en korfjes. Ik weet wel, de besmettelijkheid van melaatsheid wordt waarschijnlijk overschat. Maar het is toch maar een griezelige vertoning. Ik heb het grote lepra-kamp van Chazi in de Nguru-bergen bezocht, dat een 500 patienten telt. Ik ben er door de directeur uiterst vriendelijk en welwillend ontvangen. Hij was een jonge, toegewijde man, nog maar enkele weken in functie. Maar reeds een doffe wanhoop nabij. En geen wonder. Want zijn 500 patienten woonden in een 500-tal erbarmelijke hutten op het terrein van het kamp. Doch in de eerste plaats had elke patient zijn familie meegenomen. Gezonde mannen, vrouwen en kinderen leefden saamgepakt met beginnen-de maar ook met de meest afzichtelijke aangevreten melaatsen in het vuile kamp, dat naar mijn lekenoordeel meer een kamp van verspreiding dan van bestrijding der lepra was. Ik heb er een man

Hutten der leprozen van 't kamp te Chazi.

gezien zonder voeten en zonder handen. Riempjes om zijn afgevreten polsen hielden twee stokjes op zijn plaats, waarmee hij aan een

grote mand zat te vlechten, samen, gezellig samen met een misvormde man, wiens afzichtelijk misvormd gelaat was weggevreten door... lupus.

Talrijk waren de aangetaste kinderen, die in lange rijen hun injecties kwamen halen, neerhurkend voor een zwarte verpleegster met één 2 cc spuitje en twee veel te dunne tandartsennaaldjes, zodat de helft van de injectievloeistof verloren ging. Alle kinderen hurkten op dezelfde plaats van de lemen vloer, of hun voeten nu wel of niet door de lepra waren aangetast.

Wanneer er geamputeerd moest worden: tenen, vingers, stukken van voeten of handen, dan moest de directeur dat doen met zijn vrouw, hoewel hij hulpprediker was zonder medische scholing. Zijn „operatiekamer” had een lemen vloer. Tegen een der poten van het keukentafeltje, dat voor operatietafel fungeerde klom een jonge vanillestruik omhoog. Zijn instrumenten, een oude bistouri, een pincet, een lepel en drie houten tongspatels moest hij steriliseren in een half benzineblik boven een petroleumlamp. Zijn operatiekamer ontving licht en lucht door brede spleten, die aan stof en vliegend ongedierte vrije toegang verleenden. „Maar waarom verandert U dat niet?” „De hemel weet, hoe graag ik dat zou willen. Werkelijk, we zijn enthousiast genoeg, mijn vrouw en ik. Maar wat kan ik beginnen met een kostenvergoeding van 1¼ cent per patient per dag?” Tanganyika is „no man's baby”. In drie jaar was er geen dokter in het grote leprakamp geweest. En 't kan zo anders! Ik heb het leprakamp gezien in de Walezo-heuvels op 't eiland Zanzibar, het kruidnagelland, dat niet bij Tanganyika behoort. Een viertal kordate nonnen, geholpen door zwarte helpers, regeerde daar met zacht doch vaste hand. Een gouvernementsarts

uit de stad Zanzibar kwam er elke week weer kijken en behandelen. Elke patient, *zonder familie*, woonde in een klein modelhuisje met een klein tuintje erbij. Verscheidene patienten verbleven hier al jaren, als bron van besmetting dus ongevaarlijk voor de gemeenschap, Maar toch, ook hier kan elke patient vertrekken, zich onder de mensen begeven, zodra hij er lust in had. Hoewel hier het lepravraagstuk dus veel beter was aangepakt dan aan de vaste wal, blijft het toch voorlopig overal in de tropen een moeilijk punt.

Toen een hoge Engelse bestuursambtenaar mij naar mijn medische mening over Tanganyika vroeg, heb ik eerlijk de vergelijking gemaakt tussen de geneeskundige verwaarlozing in Oost-Afrika en de bewonderenswaardige geneeskundige dienst, waarmee ik indertijd in Nederlands-Indië had kennis gemaakt. 's Mans antwoord was even raak als triest: Tanganyika is UNO-gebied. En vooral nu wij gezien hebben, hoe de UNO met Uw Indië gesold heeft, hoe daar Uw kostbare geneeskundige dienst in elkaar getrapt wordt, hebben wij geen zin om millioenen ponden

Koppen zetten met doorboorde koeien- of geitenhorens. Onze collega zuigt uit alle macht.

uit te geven voor een geneeskundige dienst in Tanganyika, dat „no man's baby” is en dat misschien morgen of overmorgen aan Peru of

aan Vietnam kan worden toegevoegd.

Het standpunt is begrijpelijk, maar daarom nog niet te verdedigen,

Ricinus groeit bij haast elke hut.

want het levert Afrika geestelijk en lichamelijk uit aan toverdokters en heksenmeesters.

Voorzover de zeer beperkte ruimte het hier toeliet, heb ik U nu proberen duidelijk te maken hoe de negerbaby geboren wordt en tot lid van de stam opgroeit. Als hij tenminste niet vroegtijdig sterft aan een van de talrijke ziekten, die hem steeds en overal belagen. Maar de gang van zaken bij ziekte en dood heb ik nog geheel onbesproken gelaten.

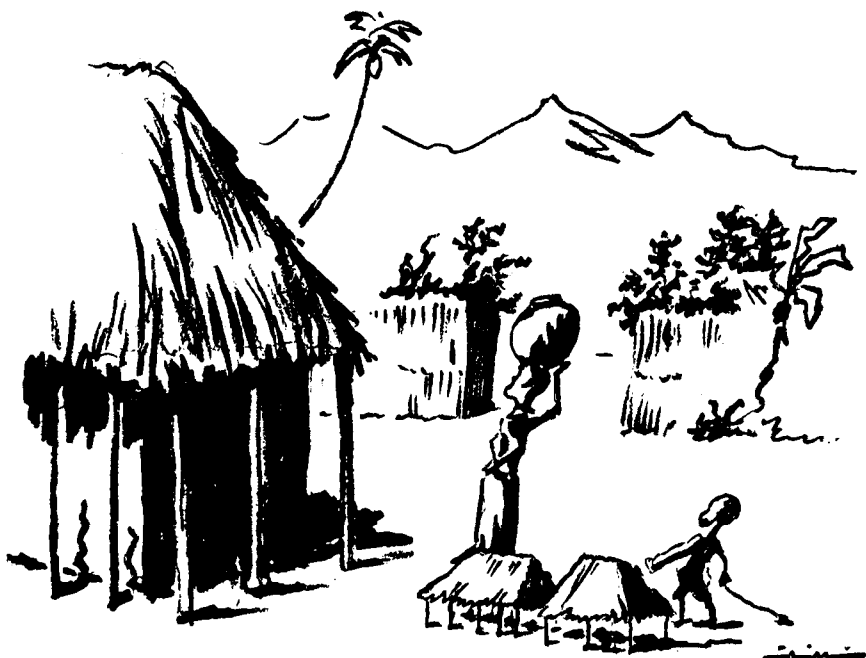
Zoals altijd en overal ter wereld zoekt ook hier de zieke mens genezing van zijn kwalen, verlichting van zijn lijden. Een volksgeneeskunst, die heil verwacht van aderlaten, koppenzetten, purgeren en zweten is in Oost Afrika net zo min onbekend als bij ons. Onze zwarte collega's heb ik aan doorboorde koeienhoorns zien zuigen, tot hun de ogen uit het hoofd puilden. Ik heb ze zien aderlaten dat het een aard was. De patient zelve gaf de plaats aan, waar het bloed moest worden afgetapt en het resultaat van de kunstbewerking was zó verrassend en snel, dat ik er vaak heftig jaloers op ben geweest.

Een van de missieposten hoog in de bergen had in zijn buurt een grot ontdekt, waar de lange glinsterende kristallen van magnesiumsulfaat, van Engels zout met man-

denvol uitgedolven konden worden. Het was een tot nog toe onuitputtelijke bron, voldoende om heel de omtrek het hele jaar door aan de diarrhoea te helpen, waarvan de zwarte geneesheren dan ook gretig profiteerden. Ondanks het feit, dat bij haast elke hut een paar grote ricinus-struiken staan, wier zwarte boontjes de oude stelregel: „semper purgat” gemakkelijk uitvoerbaar maken. Maar dat alles is laag bij de gronds gedokter. Het mag de bezwaren wat opheffen, het tast het kwaad niet aan de wortel aan.

Ik moet voorop zetten, dat de echte negertherapie nooit symptomatisch, doch steeds causaal wil zijn. Dat betekent dus, dat zij zich nimmer richt tegen de ziekte, maar altijd tegen de geest, die de ziekte veroorzaakt heeft. Mankeert een neger iets, dat hij natuurlijk verklaren kan, dan baart hem dat geen zorgen. Ik heb eens in een hospitaal zes negers gezien die, waarschijnlijk in een overmoedige dronken bui een luipaard aangevallen hadden. Weliswaar hadden ze met hun spe-

ren de luipaard gedood, maar lang niet zonder schade op te lopen. Letterlijk hingen de vellen erbij. Een van hen was de rechterwang tot het kaakgewricht opengereten, zodat zijn kiezen bloot lagen. Maar zijn lachende grijns liet links haast evenveel blinkende kiezen zien. Pijn deert blijkbaar niet, als 't maar verklaarbaar is. Maar zomaar pijn in je buik of in je hoofd! Dat is veel erger! Dat is een geest in je lijf! Dat betekent angst, kwelende martelende angst voor de binnengeslopen dooie voorvader of overgrootmoeder. Wie zal zeggen wat die wil, wat die in zijn schild voert, wat die nog kan? Dit valt niet weg te lachen. Hiertegen moet worden opgetreden! Eerst zelf proberen, want de dokter is duur. De zieke wordt, zoals altijd in de hut gelegd. Deurtje dicht, vuurtje aan, hoe warm 't ook is! En nu gaat de familie achter de hut een klein hutje bouwen, 1½ voet hoog, dat er net zo uitziet als de echte hut. Een pot wordt voor het hutje gezet voor offers van vruchten, suikerriet, cigareten, bier en

Geestenhutjes. De pepo, de geest, wordt in dat hutje gelokt en dan verjaagd.

centen. Dat alles om de geest gunstig te stemmen. Met gebeden en bezweringen wordt de pepo nu in dat hutje gelokt. Er wordt zelfs van klei een stoeltje in gebouwd, want dan denkt de ijdele geest, dat men hem voor een Europeaan houdt en dan is hij zeker wel zo geveleid, dat hij daarop gaat zitten. En ben je daar nu zeker van, zit hij er goed en wel op, dan komen allen met stokken en geschreeuw. Ze trappen en smijten het hutje onder wild misbaar in elkaar, zodat de geest haastig de vlucht neemt. En als de geest verdwenen is, is natuurlijk ook de ziekte weg en de zieke genezen.

Maar dat gelukt vanzelfsprekend lang niet altijd. En dan moet de mganga, de toverdokter er aan te pas komen. Waganga zitten er in Tanganyika genoeg. Veel te veel. Op hun manier dienen zij de mensheid en zij regeren haar door angst. Zij staan immers in verbinding met

Dokters-kalebas met amuletten behangen. Hij bevat het speciale krachtgeneesmiddel van de mganga of toverdokter.

de geesten, met de veroorzakers van alle ongeluk, van alle tegenspoeden, van alle ziekten. Onherroepelijk moet men dus in geval van ziekte bij hen terecht komen. En mits er goed betaald wordt staan ze altijd voor ieder klaar. In geval van ziekte dient dus allereerst door de familie van de patient het doktersgeld bijeengebracht te worden, hetzij in geld of in natura. Daarmee begeven ze zich naar de hut van de geleerde man en delen hem de reden van hun komst mee. De vrouw b.v., die

thuis ziek ligt, heeft zijn hulp van node. Een kip of een dikke eend wordt naar voren geschoven om het verstand van zijn weledelgeleerde te scherpen. Hij betuigt zijn dank en zijn medegevoel en begint de anamnese op te nemen. Maar anders dan wij dat gewend zijn. Ook zijn vragen dringen door tot de kern van de zaak en houden zich niet met bijkomstigheden bezig, zoals bij ons. *Wij* zouden vragen, of de zieke vrouw hoofdpijn of buikpijn heeft, of ze over duizeligheid, of over misselijkheid of over stijfheid in de gewrichten klaagt. Hem interesseert dat niet, want wat maakt het uit of die pepo nu in het hoofd of in de tenen van de patient is gekropen. Veel belangrijker is het te weten: wat is het voor een geest en waarom is hij deze vrouw komen plagen? De dokter wenst tot de oorzaak van het kwaad door te dringen. Hij laat iedereen op de grond neerzitten en trekt met zijn vingers magische figuren in het zand. Waarschijnlijk om in de stemming te komen. Dan vraagt hij: „Heeft de zieke soms op een verboden plaats gestaan, op het graf van een kigego bijvoorbeeld?”

„Heeft zij soms ruzie gemaakt, iemand beledigd?”

„Heeft ze soms een mlunga (landsgrote) beledigd, door bier te drinken vóór die klaar was?”

„Heeft ze soms van een verboden spijs (kago) gegeten?”

„Heeft ze soms meened gepleegd op de naam van een overleden voorvader?”

——„Tawile!”

Tawile is onvertaalbaar. Het is de bevestiging, die slechts bij doktersbezoeken gebruikt wordt.

De patient heeft dus meened gepleegd op de naam van een overleden voorvader. Zij heeft diens

geest dus beledigd. Geen wonder dat die wraak genomen heeft. 't Is dus patientes eigen schuld! Ze heeft gezondigd tegen de oude desturi's, tegen de aloude regels van de stam en de pepo's hebben haar bezocht en met ziekten gestraft.

Heeft de grote man zo de oorzaak van de ziekte ongeveer vastgesteld, dan stuurt hij de familie heen met de mededeling, dat hij wel zal komen.

Inderdaad, na enkele uren verschijnt hij, dikwijls met de kleine kalebas, die zijn speciale kracht-medicijn bevat, een onogelijke vieze vruchtenschaal met ringen, kralen en schelpjes behangen. Maar indrukwekkend, vreesaan-jagend. Verschrikt duiken de mensen hun hutten binnen, als de mganga zich met zijn kalebasje ver-toont. En hoewel het zijn eigen kale-bas is met zijn speciale tovermedi-cijn is hij er eigenlijk zelf ook bang van, want al die schelpen en kralen zijn amuletten, die de dokter zelf tegen zijn eigen geneesmiddel moe-ten beschermen, zoals het loden schort de röntgenoloog beschermt. Bij de hut van de zieke aangeko-men begint het onderzoek. De patient zelf, die meestal, zoals ik uit ervaring weet, binnen ligt, deurtje dicht, én een rokend hout-vuur aan, hoe warm het ook wezen moge, laat hij met rust. Hij speurt naar sporen van de geest, als een Sherlock Holmes in optima forma. Hij onderzoekt de grond, de hut en de struiken. Hij kijkt naar de zon, naar de wolken en naar de vogels. En gaat dan naar huis terug om na te denken. . . .

Na verloop van tijd komt de fami-lie weer vol eerbied naar hem toe, om te vernemen of hij al iets ont-dekt heeft.

„Ja, wel iets. Maar om de waar-heid bloot te leggen heeft hij de ingewanden nodig van een witte geit met een grauwe rug.” De geit wordt hem natuurlijk gebracht en ik verzeker U, dat het de grootste

en de vetste geit zal zijn, die hij op 't erf van de zieke heeft zien lopen. De geit wordt geslacht, de inge-wanden worden bestudeerd. Figu-ren worden in 't zand getrokken en

Geneesmiddel, dawa koken, doet de zwarte collega hoogst persoonlijk.

takjes tussen de darmen gestoken. Tot de dokter het weet. In eens. Dan geeft hij bevel alles op te rui-men en te begraven. Behalve de bout van de geit natuurlijk.. Die houdt hij zelf.

Nu wordt er over de geneesmidde-len beraadslaagd. De dokter zal ze gaan zoeken, maar ook de familie van de patient wordt aan het werk gezet. Zóveel blaadjes zus, zeven wortels zo, zóveel stenen daar van-daan en zeven beentjes van een antilope, zeven mijl ten westen van de hut van de zieke. Alles dient nauwkeurig verzameld te worden ter bereiding van een krachtadig geneesmiddel.

Nu weet ik wel, dat ons smalen op deze geneeskunst der primitieven niet past. Zij leven in en met de natuur. Veel beter dan wij kennen zij de kruiden en gewassen, de mi-neralen en dierlijke producten van hun land. Waarom zouden zij niet de goede er uit kunnen pikken, door een eeuwenlange ervaring ge-leid? Is onze moderne therapie, waarop wij terecht zo trots zijn niet evenzo uit een volksgeneeskunst voortgekomen? Was onze middel-eeuwse geneeskunst een haar beter?

Ingezonden Stukken

*Buiten verantwoordelijkheid der Redactie
(Niet geplaatste copy wordt niet teruggezonden)*

Pensioen ook voor artsen.

Naar aanleiding van het onderschrift onder mijn stukje in Medisch Contact van 24 Augustus l.l., het volgende:

De Redactie heeft gelijk en ik verzoek haar de uitdrukking „schandelijk in gebreke gebleven” te beschouwen als een „slip of the pen”. Mijn verontschuldiging.

Intussen, 't komt me voor, dat de kwestie urgent is en *met de dag urgenter wordt*. Men beschouwe slechts de wensen, neergelegd in het rapport van de Spreekuurcommissie betr. het inrichten van de praktijk voor een goed huisarts in de toekomst. Voeg daarbij de verhoogde kosten voor levensonderhoud, vervoermiddel, belastingdruk, vestiging, enz., dan zal in de toekomst van een vrijwillige verzekering nog veel minder terecht komen dan tot heden het geval is, vooral bij de te verwachten stijging van het aantal artsen.

En bestaat er wel een gegronde reden om het moede hoofd er maar bij neer te leggen, als de moeilijkheden groot zijn? Ook bij het weduwen en wezenfonds waren aanvankelijk de bijdragen vrijwillig; thans rust dit fonds op een wat degelijker basis. En het Fonds tot Steun aan Oorlogsslachtoffers stond in een minimum van tijd op stevige poten. Maar voor de oudere collegae, die graag wat zouden gaan rusten, om zich in staat te stellen ook eens een levensperiode mee te maken, waarin ze wat meer vrijheid hebben, wordt niets gedaan. Wanneer de jeugd (dikwijls in onbezonnenheid!) een beroep kiest, gelden idealistische motieven in de eerste plaats, maar de ouderdom komt onverwachts! Bovendien: Is

het beroep van arts thans in de toekomst werkelijk nog zo vrij? En waar nu telkens weer en overal gewezen wordt op de *plichten* der artsen, komt het me voor, dat ook het *recht* om na een leven van een der zwaarste en meest onvrije beroepen in staat gesteld te worden dit te doen volgen door een rustige levensavond, valt onder de *plichten* van de kunstbroeders. Collega Blom wijst m.i. een rationele weg.

Santpoort, 1 September 1950.

A. de Groot Lz.

ACCOUNTANTSKANTOOR

KUIPER & SCHIPPER

Contrôle — Belastingzaken

*

Grootestraat 66 achter — Telefoon 2389
ALMELO

Door bijzondere omstandigheden is er
zeer binnenkort te

ALKMAAR

gelegenheid tot vestiging voor een

Patholoog-Anatoom

Nadere inlichtingen verstrekt het bestuur van de Afd. Alkmaar en O., p.a.
Jul. v. Stolberglaan 2, Alkmaar. Tel.
K 2200-2624.